

ЗВІТ про стратегічну екологічну оцінку (СЕО)

Схеми землеустрою і техніко-
економічних обґрунтувань
використання та охорони
земель частини території
Костопільського району
Рівненської області
(Деражненська сільська рада)

2021 р.

СПИСОК АВТОРІВ

Директор ДП «Рівненський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою».....Ю.В.Шекель

Заступник директора.....О.О.Вакульчук

Завідувач науково-технічного відділу.....Л.Л.Миронюк

Завідувач проектно-вишукувального відділу.....А.О.Хіц

Провідний інженер-програміст.....О.О.Вернигора

Провідний інженер-землевпорядник.....В.І.Чмілюк

Провідний інженер-землевпорядник.....Л.В.Орлова

Зміст

РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ.....	7
ВСТУП	11
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.....	12
1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні.....	12
1.2. Методологія проведення СЕО.....	13
1.3. Схема землеустрою Деражненської сільської ради до 2031 року.....	18
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.....	21
2.1. Оцінка екологічної ситуації Деражненської сільської ради.....	21
2.2. Ключові екологічні проблеми сільської ради.....	23
2.3. SWOT-аналіз екологічної ситуації в сільській раді.....	30
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.....	33
3.1. Аналіз трендів стану довкілля.....	33
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.....	41
4.1. Аналіз відповідності Схеми визначеним екологічним цілям.....	41
4.2. Аналіз відповідності Схеми екологічним цілям, визначеним на національному рівні.....	41
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.....	47
5.1. Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру.....	47

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків.....	48
6.2. Ймовірний екологічний вплив Схеми на складові довкілля.....	48
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.....	53
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо).....	54
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	55
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	57
12. Список використаних джерел.....	59
Додатки	
1. Копія заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки.....	61
2. Зауваження та пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки департаменту екології та природних ресурсів.....	65
3. Зауваження та пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки управління охорони здоров'я.....	69

Резюме нетехнічного характеру

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого розвитку, що спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку.

Одним із інструментів забезпечення збалансованості Схеми землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель частини території Костопільського району Рівненської області (Деражненська сільська рада) (далі Схема) є проведення в процесі її розробки стратегічної екологічної оцінки (СЕО). СЕО – це системний і запобіжний процес, що здійснюється з метою аналізу потенційного впливу на довкілля документів стратегічного характеру, а також з метою інтегрування результатів оцінки в процес прийняття рішень.

Стратегічна екологічна оцінка Схеми - приклад застосування цього підходу до розробки комплексної стратегії розвитку сільської ради. Оцінка здійснювалася у 2020-2021 роках одночасно з розробленням Схеми.

СЕО Схеми проводилася за методологією, що ґрунтується на досвіді країн ЄС та передбачає шість етапів:

Етап 1. Підготовчий

Етап 2. Проведення СЕО (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність регіональним екологічним цілям). Розроблення документації з СЕО

Етап 3. Проведення громадського обговорення та консультацій

Етап 4. Врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій

Етап 5. Інформування про затвердження документа державного планування

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження Схеми на довкілля

Для забезпечення виконання СЕО було проведено кілька засідань Робочої групи з розробки СЕО, яка:

- схвалила методологію проведення СЕО;
- визначила ключові екологічні проблеми;

- проаналізувала тренди стану довкілля сільської ради;
- провела аналіз відповідності Схеми визначеним екологічним цілям;
- здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Схеми на складові довкілля;
- внесла пропозиції до Схеми;
- підготувала рекомендації щодо реалізації окремих заходів Схеми.

Розробка Схеми супроводжувалася з проведенням СЕО, що дало можливість своєчасно передавати пропозиції, напрацьовані Робочою групою з СЕО, на розгляд розробників Схеми, та повністю інтегрувати СЕО в процес розробки Схеми. Спільна робота забезпечила вільний обмін інформацією, внесення в робочому порядку пропозицій до Схеми та врахування або доопрацювання їх.

Більшість пропозицій, сформованих за результатами СЕО, враховані в остаточній редакції Схеми .

В цілому розробка Схеми проведена з врахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації. Запропоновані Схемою заходи прийнятні з точки зору збалансованості, а її реалізація, за умови дотримання екологічних вимог, не сприятиме збільшенню антропогенного навантаження на довкілля.

Ймовірність того, що реалізація Схеми призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, - незначна.

Таким чином, поєднання у Схемі зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання та капіталовкладень у сільську раду, із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток Деражненської сільської ради, як ради з високою якістю життя та безпечним довкіллям.

1. Схема на період до 2031 року враховує принцип екологічної збалансованості і в цілому орієнтована на зменшення антропогенного впливу на довкілля.

2. Цілі Схеми принципово узгоджуються з національними та регіональними екологічними цілями. Деякі цілі Схеми можуть бути краще узгоджені з

національними та регіональними екологічними цілями на наступних етапах планування. Вносити зміни в Схему можна лише з дозволу органу, що затвердив Схему.

3. Реалізація Схеми не призведе до появи нових негативних впливів на довкілля, якщо під час її реалізації будуть належним чином враховані природоохоронні вимоги.

4. Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження Схеми є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме Схеми, та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку сільської ради.

5. Ймовірність того, що реалізація Схеми призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

6. Варто враховувати, що процес регіонального стратегічного планування не обмежується розробленням Схеми. Якщо до плану реалізації Схеми будуть включені нові проектні пропозиції необхідно буде провести екологічну оцінку цих проектних пропозицій.

- Для досягнення успіху важливе значення має повна політична підтримка СЕО з боку місцевих органів влади.
- Для отримання якісного кінцевого продукту вирішальне значення має повна підтримка та участь місцевих експертів. Відсутність підготовлених і кваліфікованих місцевих фахівців може стати значною перешкодою для якісної СЕО.
- Вкрай важливо з самого початку ретельно поєднувати процеси планування та проведення регіональної СЕО.
- Відсутність достовірної екологічної інформації є однією з основних перешкод для проведення якісної СЕО. Отримання такої інформації виходить за рамки наявних ресурсів і відведеного часу. Заповнити інформаційні прогалини можуть допомогти місцеві експерти.

- Для проведення СЕО необхідні додаткові фінансові ресурси. Разом з тим, основні витрати, пов'язані з проведенням СЕО, виникають при застосуванні СЕО вперше, коли є необхідність розробити та використати адекватні підходи та інструменти, а також проаналізувати вихідний стан довкілля. Проте, отриманий досвід може допомогти здійснювати майбутнє планування ефективніше і заощаджувати кошти у довгостроковій перспективі.
- Участь громадськості має важливе значення для успіху СЕО. Мають бути організовані робочі зустрічі за участю представників громадськості. Участь громадськості в СЕО має забезпечити врахування інтересів місцевого населення.
- Проведення регіональної СЕО – це завдання зміни ставлення до процесів стратегічного планування, зміни культури організаційної та професійної дисципліни та зміни відносин між різними органами влади та громадськістю.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Схеми до 2031 року було проведено з урахуванням засад екологічної збалансованості, а її реалізація не сприятиме збільшенню антропогенного навантаження на довкілля. Поєднання зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання та капіталовкладень у сільську раду, із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток сільської ради, для якої є важливою якістю життя нинішнього та прийдешніх поколінь.

Вступ

Поява концепції збалансованого (сталого) розвитку пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) - це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм з метою забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки.

Обсяг стратегічної екологічної оцінки

В рамках розробки Схеми землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель частини території Костопільського району відповідно до ст. 8 Закону України „Про стратегічну екологічну оцінку” було оприлюднено заяву про обсяги СЕО на офіційному веб-сайті Рівненської обласної державної адміністрації та в друкованих засобах масової інформації. Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки надійшли зауваження та пропозиції від Департаменту екології та природних ресурсів Рівненської обласної державної адміністрації №2931/04/1.3-02/20 від 27.10.2020 р. та управління охорони здоров'я Рівненської обласної державної адміністрації № вих.-26/01-13/21 від 06.01.2021 р.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-VIII), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року» (схвалено Верховною Радою України 21 грудня 2010 року). В цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії. Зокрема, одним з показників цілі 4 Стратегії «Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління» є показник «Частка державних, галузевих, регіональних та місцевих програм розвитку, які пройшли стратегічну екологічну оцінку – відсотків».

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 №659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)».

20 березня 2018 року Верховною Радою України було прийнято Закон "Про стратегічну екологічну оцінку" N 2354-VIII. Метою закону є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Закон, прийнятий на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля. Закон вступив в дію 12.10.2018 року.

1.2. Методологія проведення СЕО

Методологія ґрунтується на досвіді проведення в Україні стратегічної екологічної оцінки документів державного планування.

Методологія проведення СЕО складається з шести етапів:

- 1) визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- 2) складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- 3) проведення громадського обговорення та консультацій, транскордонних консультацій;
- 4) врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- 5) інформування про затвердження документа державного планування;
- 6) моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Етап 1. Підготовчий

1.1. Створення Робочої групи з СЕО та забезпечення її постійної взаємодії з розробниками Схеми.

1.2. Визначення ключових екологічних проблем для зосередження СЕО на тих складових довкілля, які є важливими для території сільської ради. Встановлення пріоритетності екологічних проблем:

- 1) Проблеми, які є найдавнішими та найбільш значущими в сільській раді.
- 2) Зміни, що відбуваються в довкіллі.
- 3) Історія та витоки цих проблем?

1.3. Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки має охоплювати природні, соціально-економічні та культурні ресурси та взаємозв'язки між ними, а також практику землекористування.

1.4. Проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я щодо того, яка інформація має бути включена до екологічного звіту.

1.5. Збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників. Встановлення складових довкілля (як екологічних, так і соціально-культурних), на яких буде зосереджено увагу СЕО. Визначення ключових показників, які характеризують стан складових довкілля (наприклад, показники якості води, показники стану здоров'я населення

тощо). Ці показники дають можливість оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни і створюватимуть зворотний зв'язок, а також на тих параметрах, моніторинг яких буде ефективним. Зібрана інформація дає можливість оцінити поточний стан довкілля.

1.6. Проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні і слабкі сторони екологічної ситуації в сільській раді, а також можливості й загрози, які впливатимуть на екологічну ситуацію. Виявлення загроз сприятиме оцінці їхнього впливу на довкілля, а визначення можливостей сприятиме пошуку шляхів зменшення впливу планованої діяльності на довкілля.

1.7. Проведення аналізу трендів стану довкілля. Якісна оцінка екологічних проблем розвитку сільської ради в минулому (з наголосом на головні тенденції та очікувані проблеми) є основою для початку розроблення документації з СЕО. Даний аналіз дозволяє оцінити альтернативи пропонованій стратегії розвитку сільської ради, обумовлені об'єктивними тенденціями зміни стану довкілля.

1.8. Інформування громадськості. Вимоги щодо інформування громадськості сформульовані в ст. 5 «Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Орхуська конвенція). Інформування громадськості є важливою складовою на усіх етапах СЕО. На підготовчому етапі оприлюднюється інформація про початок процесу СЕО та формування Робочої групи з СЕО.

Етап 2. Проведення СЕО (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність регіональним екологічним цілям). Розроблення документації з СЕО.

2.1. Оцінка ступеню врахування регіональних екологічних цілей в стратегічних і оперативних цілях Схеми. Група з СЕО оцінює ступінь врахування природоохоронних регіональних цілей в рамках пропонованої схеми землеустрою. Для цього використовуються екологічне законодавство, регіональні стратегічні документи та екологічні програми.

2.2. Проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей. Результати оцінки ступеню врахування регіональних екологічних цілей слід обговорити з громадськістю для того, щоб зібрати зауваження та пропозиції і врахувати їх в документації з СЕО.

2.3. Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру. Чинники змін у сільській раді можуть бути антропогенними або природними. До чинників змін відносять також регіональну політику та управлінські дії. Зміни екологічної ситуації в сільській раді часто обумовлені синергетичною взаємодією економічних, адміністративних, демографічних і соціально-культурних чинників, а також рівнем розвитку промисловості, сільського господарства, науки і технологій. Чинниками змін можуть бути розширення або скорочення певних галузей економіки (гірничодобувна промисловість, енергетика, сільське господарство, переробна промисловість, лісове господарство тощо); зміна моделей міського та сільського розвитку; розширення або звуження взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадськими організаціями; зміни чисельності населення в сільській раді; зміни у практиці землекористування тощо. Важливо також виокремити чинники локального рівня і чинники, пов'язані з регіональними, національними та глобальними впливами. Чинники більш високого рівня часто пов'язані з національною політикою та міжнародними угодами, спрямованими, наприклад, на збалансований розвиток, збереження біорізноманіття, протидію зміні клімату.

2.4. Проведення оцінки впливу Схеми на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення. У випадку, коли у Схемі передбачаються конкретні заходи і проекти, що мають територіальну прив'язку, група з СЕО оцінює вплив пропонованих заходів на складові довкілля (вплив на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору і фауну), а також на стан здоров'я та добробут населення (небезпека для здоров'я населення, соціально-економічні наслідки, поводження з відходами, транспорт, розвиток інфраструктури, естетичні характеристики території, використання ландшафтів для рекреаційних цілей тощо). У випадку, коли неможливо чітко визначити територіальну прив'язку конкретних заходів і проектів, оцінка впливів стратегії ґрунтується на експертній оцінці членів робочої групи з СЕО. Для оцінки впливу можуть бути використані контрольні переліки, а також матриці взаємодій, конфліктів і синергізмів. При цьому оцінюються прямі, непрямі, другорядні, сукупні, синергетичні, короткотермінові, тимчасові та довготривалі впливи.

2.5. Підготовка екологічного звіту та рекомендацій щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Схеми. Усі етапи проведення СЕО мають знайти своє відображення в екологічному звіті. На основі проведеного аналізу група з СЕО готує рекомендації щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Схеми. Під час розроблення схем досить рідко розглядаються альтернативні схеми. Частіше використовується більш гнучкий підхід, що передбачає аналіз різноманітних сценаріїв в межах схеми, який дозволяє розглядати різноманітні сценарії розвитку в усій їх багатоманітності. Тому на основі запропонованих рекомендацій можна розробити один або кілька альтернативних сценаріїв реалізації Схеми.

Етап 3. Проведення громадського обговорення та консультацій.

3.1. Визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях. СЕО передбачає необхідність проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я, яким має бути надана можливість прокоментувати проект схеми та екологічний звіт.

3.2. Визначення кола заінтересованих сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до консультацій та участі. Успішна й ефективна участь громадськості є важливою для успіху СЕО. Відповідно до Протоколу про СЕО громадськості мають бути надані можливості для участі в СЕО. Проект схеми та екологічний звіт мають бути своєчасно доведені до відома громадськості. Заінтересованій громадськості повинна бути надана можливість висловити свою думку щодо проекту стратегії, схеми, плану або програми, а також щодо екологічного звіту. До громадськості в процесі СЕО слід звертатися якомога раніше, а в ідеалі - на момент формування Робочої групи з СЕО. Участь громадськості на цьому ранньому етапі буде свідчити про суспільний інтерес до СЕО, підвищить прозорість процесу СЕО, забезпечить можливість виявлення потенційного конфлікту цінностей різних соціальних груп, а також гарантуватиме, що важливі для громадськості питання будуть розглянуті під час визначення сфери охоплення СЕО. В процесі визначення кола заінтересованих сторін слід звернути увагу на соціальні групи, які потенційно можуть постраждати від погіршення стану довкілля, і на тих, для кого збереження довкілля є одним з основних видів

діяльності (науковці, представники громадських екологічних організацій, освітяни).

3.3. Обговорення документації, збір і врахування пропозицій заінтересованих органів влади та громадськості. Обговорення документації з СЕО є суттєвою складовою СЕО, оскільки це дозволяє не лише ознайомити громадськість з результатами СЕО, а й зібрати пропозиції заінтересованих органів влади та громадськості до Схеми. Заінтересовані органи влади можуть оцінити правильність організації процесу СЕО та оцінити якість документації з СЕО.

Етап 4. Врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій.

4.1. Розроблення остаточного проекту документації з СЕО та передача в районну раду для розгляду та затвердження. Група з СЕО забезпечує врахування в екологічному звіті рекомендацій заінтересованих органів влади та громадськості (громадських організацій). Невраховані рекомендації також мають бути відображені в документації з СЕО з поясненням причин неврахування. Екологічний звіт, розроблений в процесі СЕО, передається органам влади для розгляду та затвердження. Загалом, рекомендації СЕО мають бути максимально враховані в кінцевому варіанті Схеми. Розробники Схеми мають зазначити, які рекомендації були враховані, а які – ні і чому.

Етап 5. Інформування про затвердження документа державного планування.

5.1. Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблена документація з СЕО має розміщуватися на веб-сайті департаменту агропромислового розвитку Рівненської облдержадміністрації поряд із затвердженою схемою землеустрою.

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження Схеми на довкілля

6.1. Створення системи моніторингу та оцінки впливу Схеми на довкілля. Документація з СЕО має містити пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження Схеми на довкілля. Ця система має враховувати той факт, що планування розвитку - це поступовий процес, який залежить від розроблення та схвалення Схеми, відбору проектів і програм з її реалізації, моніторингу фактичного впливу та запуску нового циклу планування. СЕО має бути складовою

частиною усіх цих етапів планування. У зв'язку з цим, хід реалізації Схеми необхідно контролювати з врахуванням:

1) показників, які характеризують виконання природоохоронних заходів під час реалізації Схеми;

2) результатів оцінки впливу на навколишнє середовище окремих проектів, які виконуватимуться в рамках Схеми. Результати такого моніторингу необхідно буде враховувати під час оновлення Схеми або підготовки нових стратегічних документів.

6.2. Утворення робочого органу з моніторингу впливу Схеми на довкілля. Для моніторингу впливу Схеми на довкілля має бути створений робочий орган. Цей орган може функціонувати у складі робочої групи з моніторингу схеми. До його складу можуть увійти члени робочої групи з СЕО, а також представники громадськості. Робочий орган з моніторингу має забезпечити доступ громадськості та органів влади до результатів моніторингу.

1.3. Схема землеустрою Деражненської сільської ради до 2031 року

Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель частини території Костопільського району Рівненської області (Деражненська сільська рада) є програмним документом, що спирається на Конституцію України, Земельний Кодекс України, закон України “Про землеустрій”, закон України “Про охорону земель”.

У “Схемі...” відображене сьогоденне використання земель існуючими землевласниками й землекористувачами та наведені напрямки подальшого використання й охорони земель на тривалий період часу (10 років), а саме: “Схема...” визначає формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань; удосконалення співвідношення і розміщення категорій земель та угідь; систему заходів по збереженню і поліпшенню природних ландшафтів, агроєкосистем, відновленню і підвищенню родючості ґрунтів, рекультивациі порушених земель, захисту земель від ерозії та інших видів деградації; попередженню інших негативних явищ.

Схемою визначено заходи з підвищення ефективності використання та охорони земель, а саме, комплекс протиерозійних заходів, з них:

- організаційно-господарські заходи;
- агротехнічні заходи;

- лісомеліоративні заходи;
- гідротехнічні заходи.

Визначено земельні ділянки, що підлягають консервації, як деградовані та малопродуктивні землі, рекультивації порушених земель, меліорації земель.

Визначено перспективне використання земель на період до 2031 року за їх категоріями, перспективний розвиток населених пунктів об'єднаної територіальної громади - Деражненська сільська рада Костопільського району Рівненської області.

Враховано пропозиції регіонального офісу водних ресурсів у Рівненській області, відділу у Костопільському районі Головного управління Держгеокадастру у Рівненській області, управління культури і туризму, відділу з питань інфраструктури, містобудування, архітектури, житлово-комунального господарства та цивільного захисту населення, Департаменту екології та природних ресурсів Рівненської обласної державної адміністрації.

Визначено еколого-економічну ефективність від впровадження комплексу протиерозійних заходів на території сільської ради.

Закладені у “Схемі...” планувальні і передпроектні рішення пропонується використовувати за основу для розробки усієї місцевої планувальної документації, проектів та робочих проектів із землеустрою та охорони земель, лісовпорядкування, формування екологічної мережі, будівництва тощо.

Це дасть можливість вирішити і подолати безсистемність та неефективність у підходах до охорони земель, зміни їх цільового призначення і забудови та консолідувати відповідні зусилля органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, органів земельних ресурсів, екології, сільського, лісового, водного господарства, інспектуючих і контролюючих органів та інших зацікавлених сторін.

Враховуючи потребу земель для розвитку населених пунктів об'єднаної територіальної громади - Деражненська сільська рада “Схемою...” передбачено включити в межі с. Деражне – 179,5500 га, в межі с. Бичаль – 49,1400 га, в межі с. Дюксин – 34,8960 га, в межі с. Суськ – 2,1595 га, в межі с. Жильжа – 0,4468 га, в межі с. Соломка – 0,7122 га, в межі с. Постійне – 75,6651 га, в межі с. Ганнівка – 23,6670 га, в межі с. Перелисянка – 4,8608 га.

Крім того, навколо режимоутворюючих об'єктів, розташованих на території сільської ради, “Схемою...” передбачено встановити:

- прибережні захисні смуги вздовж берегів річок, струмків, ставків, водойм та каналів;
- охоронні зони вздовж електричних мереж;
- санітарно-захисні зони вздовж автомобільних доріг;
- охоронні зони вздовж магістрального трубопроводу;
- санітарно-захисні зони навколо промислових об'єктів, тощо;
- зони санітарної охорони навколо водонапірних башт.

У результаті роботи створено високотехнологічний електронний продукт з унікальними інформаційно-аналітичними та прикладними можливостями, який є основою для розробки документацій із землеустрою по кожному із запланованих заходів та їх реалізації на місцевості.

Результатом розрахункової частини роботи є вартісні показники повного еколого-економічного ефекту від впровадження комплексу протиерозійних заходів, що може бути досягнутий в результаті реалізації передбачених “Схемою...” заходів. В основу його розрахунку покладені вартість відвернутих втрат родючого шару ґрунту та запланованого збільшення врожаю. Розрахований відповідно до методичних рекомендацій з еколого-економічної оцінки ґрунтозахисних заходів, повний еколого-економічний ефект від впровадження Схеми на території об'єднаної територіальної громади - Деражненська сільська рада складає 1640,39 тис. грн.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

2.1. Оцінка екологічної ситуації Деражненської сільської ради

Однією з найактуальніших проблем розвитку суспільства є проблема збереження навколишнього середовища. Динамічне зростання обсягів та розширення сфери виробничої діяльності спричиняють посилення антропогенного навантаження на довкілля.

Існуючі тенденції визначають об'єктивну необхідність у розробці й реалізації економічної стратегії, спрямованої на удосконалення системи природокористування та зниження негативних наслідків антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище та його компоненти. Реалізації зазначеної мети повинні сприяти всебічне вивчення та комплексний аналіз факторів і наслідків забруднення довкілля, які забезпечують отримання повного обсягу інформації про його стан.

Деражненська територіальна громада була утворена в грудні 2016 року внаслідок об'єднання трьох сільських рад:

Деражненська сільська рада;

Дюксинська сільська рада;

Постійненська сільська рада.

Деражненській сільській раді підпорядковуються такі населені пункти:

с. Деражне – 1994 чол.;

с. Бичаль – 638 чол.;

с. Дюксин – 1102 чол.;

с. Суськ – 294 чол.;

с. Жильжа – 131 чол.;

с. Соломка – 66 чол.;

с. Постійне – 1876 чол.;

с. Ганнівка – 82 чол.;

с. Перелисянка – 2 чол.

Клімат в межах об'єднаної територіальної громади – Деражненська сільська рада характеризується помірною континентальністю, літо тепле з достатньою кількістю вологи, а зима малосніжна з частими відлигами.

За даними багаторічних спостережень середня річна температура повітря даного району становить $+6,6^{\circ}\text{C}$. Проте бувають роки, коли температура повітря значно відхиляється від середніх показників. Максимальна температура повітря влітку досягає $+33^{\circ}\text{C}$, а мінімальна - в найхолодніші зими -30°C .

Середня багаторічна температура повітря найтеплішого місяця липня становить $+18,0 - +18,2^{\circ}\text{C}$, а найхолоднішого січня – $4,5 - 5,2^{\circ}\text{C}$. Річна сума опадів тут в середньому дорівнює 624 мм. В окремі роки кількість опадів за рік значно відхиляється від норми.

В межах об'єднаної територіальної громади – Деражненська сільська рада, розташовані такі водні об'єкти:

- шість водних об'єктів (ставків) та осушувальні системи «Бичаль» площею 437.0000 га та «Деражне-Постійне» площею 47616,0000 га.

Крім того, на території Деражненської сільської ради розташовані водні об'єкти (стави) які знаходяться в користуванні ПСП «Світанок», СФГ Довгорукий Ю.М., ТзОВ «Барс», приватних підприємців Бірюкова О.В., Наулік М.М., Ошманіна І.І., Балаушко А.Г., Остапчук Т.Я., Степанчук А.І., Кубюк В.О., Головач Л.К., Снітюк В.А., ПП Максимчук В.Є., ПП Шпорталюк І.Т.. Також по території сільської ради протікає середня річка Горинь та є став біля с. Соломка.

В межах об'єднаної територіальної громади – Деражненська сільська рада знаходиться Деражненський іхтіологічний заказник місцевого значення, землі Суського ботанічного заказника загальнодержавного значення, державного заповідного урочища (сосново-дубові двоярусні насадження), державного заповідного урочища «Суська дача», розташованих на землях ДП "Клеванське лісове господарство", заказник місцевого значення урочище «Чортове болото».

Згідно Публічної кадастрової карти України у південно-західній частині території Деражненської сільської ради землі, що перебувають у користуванні ДП «Клеванське лісове господарство» належать до Смарагдової мережі.

В межах Деражненської сільської ради функціонують підприємства з різним виробництвом, серед них:

- Недержавні сільськогосподарські підприємства (риборозведення);
- Недержавні сільськогосподарські підприємства (виробнича територія);
- Підсобні господарства - господарський двір;
- Підприємницька діяльність: Бірюкова О.В., Дубровик І.Б., Наулік М.М., Ошманіна І.І. Балаушко А.Г., Остапчук Т.Я., Степанчук А.І., Кубюк В.О., Головач Л.К., Снітюк В.А) (риборозведення), Кравець І.Ю. (промисловість), ПП Максимчук В.Є. та ПП Шпорталюк І.Т. (риборозведення), ПП Мосійчук О.Л., ПП Цикун О.А., (риборозведення), ПП Забейда В.В., ПП Мосійчук М.С. (виробничі території); ділянки для здійснення несільськогосподарської підприємницької діяльності, що запроектовані під промисловість;
- Промислові та інші підприємства: ТзОВ «Полісся риба» (риборозведення), виробничі території підприємств інших галузей промисловості.

Крім того, на території сільської ради проходить газопровід РУМГ ДП "Львівтрансгаз", автомобільні дороги, розміщені об'єкти ПрАТ "Рівнеобленерго" та ДП НЕК "Укренерго", є сміттєзвалища, кладовища, вишка зв'язку ЗАТ "Київстар-Дж.Ес.Ем», ПАТ "Концерн Галнафтогаз", кар'єр вапна.

2.2. Ключові екологічні проблеми сільської ради

Незважаючи на численні розробки, актуальним залишається питання статистичного моніторингу антропогенного навантаження як на довкілля, так і на людину. В умовах переходу України до сталого розвитку статистична оцінка забруднення та охорони атмосферного повітря займає вагомим місце у проведенні досліджень у сфері забруднення та охорони життєвого простору людини. В атмосферне повітря потрапляє велика кількість забруднюючих речовин, які несуть не тільки екологічну шкоду природному середовищу, але й містять у собі загрозу для здоров'я людини. Атмосферне повітря забруднюється різними газами, суспендованими дрібними часточками і рідкими речовинами, які негативно впливають на живі істоти, погіршуючи умови їх існування. Джерела його забруднення можуть бути природними і антропогенними. Природні забруднення

атмосфери здебільшого не завдають великої шкоди людині, бо відбуваються за певними біологічними законами і регулюються кругообігом речовин, виявляються періодично. Антропогенне забруднення атмосфери відбувається внаслідок зміни її складу та властивостей під впливом діяльності людини. Антропогенні забруднення атмосферного повітря шкідливими речовинами спричиняються стаціонарними джерелами та пересувними засобами.

Часто хронічний вплив токсичної речовини призводить до зниження захисних сил організму, що проявляється в підвищенні загальної захворюваності або в зниженні працездатності. У зв'язку із забрудненням атмосферного повітря зростає частота хронічних неспецифічних захворювань бронхолегеневої системи, стають більш тяжкими серцево-судинні захворювання. Під впливом окису вуглецю розвивається більш виражений і ранній атеросклероз, змінюється серцева провідність. Забруднення атмосферного повітря великодисперсним пилом сприяє захворюванню очей. Населення, що проживає в районах із сильним забрудненням атмосферного повітря, в 3-5 разів частіше хворіє на бронхіт, пневмонію, ангіну, ніж населення чистих районів. Різке підвищення концентрації домішок, що зберігається протягом декількох днів, збільшує смертність людей літнього віку від респіраторних і серцево-судинних захворювань

Забруднення атмосферного повітря, окрім прямої шкоди здоров'ю людей, негативно впливає на рослинний та тваринний світ, а саме призводить до уповільнення росту зелених насаджень, зменшення чисельності окремих видів рослин та тварин, зниження родючості ґрунтів та якості сільськогосподарської продукції.

Ступінь забруднення атмосферного повітря є визначаючим фактором для росту, розвитку, продуктивності рослин і екологічного благополуччя наземних екосистем в цілому. Коли вміст деяких складових газового середовища перевищує критичний рівень адаптації і стійкості, настає стресова реакція і порушується функціонування найбільш чутливих компонентів системи.

Зараз серед основних ефектів забруднюючих атмосферу сполук на різні рівні організації екосистем виділяють такі: накопичення забруднювальних речовин у рослинах та інших компонентах екосистем (ґрунт, лісова підстилка, поверхневі та ґрунтові води); порушення у різних представників рослиноїдних тварин в зв'язку із забрудненням їх продуктів харчування (наприклад, флюороз); зниження видової різноманітності, обумовлене у т. ч. і зміною умов конкуренції; порушення взаємо-

зв'язків у спільнотах і в екосистемі в цілому; порушення біохімічних циклів; зниження стабільності екосистеми і послаблення її здатності до саморегуляції.

Найбільш небезпечними для рослин є сірчистий ангідрид, фтормісткі сполуки та смог усіх типів. Внаслідок надлишку в повітрі сірчистого ангідриду листя дерев темнішає, зморщується й опадає, а голки хвойних дерев стають спочатку темно-червоними, а потім засихають. Листя культурних рослин знебарвлюється, опадає, і вони гинуть. Листя і квіти під дією фтору бліднуть, укриваються плямами й опадають. Великої шкоди зеленим насадженням завдають оксид вуглецю, хлор і хлористоводнева кислота, а також вуглеводні, зокрема, бензол, антрацен, бенз(а)пірен. Особливо негативно діють на рослини відпрацьовані гази автотранспорту, що спричиняє масове всихання дерев, чагарників і трав'яної рослинності. Забруднення повітря відпрацьованими газами автомобілів призводить до утворення фотооксидантів (фотохімічних окисників), що є джерелами вторинного забруднення повітря.

Рослини по-різному реагують на забруднення повітря, найбільш вразливими є яблуня, береза, груша, сосна, а більш стійкими – вишня, бузок, дуб тощо. Внаслідок забруднення повітря та під впливом інших антропогенних факторів тривалість життя дерев у населених пунктах значно менша, ніж у лісі. Для прикладу, граничний вік липи, ясеня та в'яза в лісі становить 250-400 років, а в місті – всього 40-80 років.

Атмосфера володіє здатністю до самоочищення від забруднювальних речовин. Повітряні потоки, що переносять забруднення, очищуються, зустрічаючи на своєму шляху зелені насадження. На деревах осаджуються не тільки тверді частки, але й леткі речовини. Саме завдяки здатності хімічних речовин проникати у тканини рослин зелені насадження здатні мінімізувати вплив забруднювачів та багатьох інших негативних факторів (шум, вібрація) на організм людини. В населених пунктах з промисловими об'єктами та інтенсивним рухом автотранспорту наявність зелених і паркових зон приносить не лише естетичне задоволення, а й неабияку користь. Тому, важливим напрямком роботи в межах населених пунктів є збільшення зелених зон та створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду, що охороняються законодавством, а саме парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, дендропарків та охорона вікових дерев тощо.

Основними причинами забруднення атмосфери є використання технологій, велика частина яких не відповідає сучасним екологічним вимогам, із значною частиною морально застарілого і фізично зношеного устаткування, невиконання у встановлені терміни атмосферно-захисних заходів щодо зниження шкідливих викидів, низький рівень експлуатації пилогазоочисних споруд.

На сьогодні Рівненщина відноситься до територій з помірним рівнем забруднення довкілля, але з помітно вираженою тенденцією до зростання техногенного навантаження на нього.

Промислову спеціалізацію області визначають електроенергетика, хімічна та деревообробна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, виробництво скловиробів, машинобудування і металообробка, текстильна, харчова та видобувна промисловості.

Всі складові довкілля (атмосферне повітря, водні та земельні ресурси) зазнають антропогенного навантаження, що супроводжується збільшенням обсягів викидів в атмосферу та скидів у поверхневі водні об'єкти зворотних вод підприємств, накопиченням відходів усіх класів небезпеки.

Для забезпечення екологічного збалансованого розвитку, збереження популяцій видів рослин і тварин області створена мережа природно-заповідного фонду.

Погіршенню екологічної ситуації та недобору врожаю сприяє зниження родючості ґрунтів через порушення особливо останніми роками сільськогосподарськими підприємствами землеробських технологій – недотримання сівозмін, низькі норми внесення органічних і мінеральних добрив, невапнування кислих ґрунтів.

Все більшої гостроти набуває забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання.

Відсутність ефективної системи поводження з відходами на рівні регіону зумовлює накопичення їх значної кількості у місцях видалення, що призводить до антропогенного навантаження на довкілля, забруднення його основних компонентів: землі, водних ресурсів та атмосферного повітря, погіршення умов проживання.

Внаслідок тривалої експлуатації систем водопостачання і каналізації стан більшості водопровідно-каналізаційних мереж та споруд незадовільний, що сприяє

скидам недостатньо очищених стічних вод. Як і у минулі роки погіршенню якості поверхневих вод сприяють скиди недостатньо очищених стічних вод комунальних підприємств області, які є найбільшими забруднювачами поверхневих вод.

Найбільшого антропогенного впливу на території сільської ради зазнає річка Горинь (скиди стічних вод з комунальних очисних споруд м.Острог, смт Оржів, смт Гоща та підприємств ТзОВ „ОДЕК-Україна”, Городищенської виправної колонії та ПрАТ „Рівнеазот”).

Застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергоємність та матеріалоємність економіки області спричиняють утворення значної кількості техногенних відходів. Для регіону, як і в цілому для України, притаманний низький рівень утилізації відходів, що спричиняє значні обсяги їх видалення та розміщення в різних поверхневих сховищах, на полігонах.

У населених пунктах області низькими темпами запроваджується роздільне збирання твердих побутових відходів.

Недостатній рівень фінансування стримує ефективне використання побутових відходів як енергоресурсу, впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів, комплексну переробку та утилізацію їх ресурсоцінних компонентів, впровадження новітніх технологій в сфері поводження з відходами.

Основними факторами, що несуть загрозу для лісів сільської ради є:

- випалювання сухої рослинності у весняний період, що призводить до виникнення пожеж у лісах;

- всихання соснових лісів;

- самовільні рубки.

Виснажлива експлуатація лісів зумовила зменшення лісистості, зміни породного складу, вікової структури, зменшення запасів лісів, зниження багатьох корисних функцій лісів, у тому числі їх біологічної стійкості. Тривалі порушення лісокористування породило низку екологічних проблем краю – хвороби дерев, вітровали, буреломи, механічне пошкодження цінних порід (явір, бук, модрина), що знижує сортність насаджень. Прояв ерозійних процесів призводить до порушення гідрологічного режиму річок, деградації ґрунтів, порушення наступного лісовідтворення тощо.

Основними забруднювачами атмосферного повітря у 2018 році були підприємства Костопільського району (0,6 тис. т). Забруднення Костопільського району становить (386,8 кг/км²).

Основними забруднювачами атмосфери області є підприємства переробної промисловості (75,8% загального обсягу забруднюючих речовин).

Найбільшими підприємствами – забруднювачами атмосферного повітря, якими щороку викидається у атмосферне повітря понад 66% усіх викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел, у сільській раді є „Управління магістральних газопроводів „Львівтрансгаз”.

За оцінкою ступеня забрудненості атмосферного повітря загальний рівень забруднення оцінюється як підвищений. Індекс забруднення атмосфери (ІЗА) у 2018 році становив 5,9.

Основними причинами порушення гідрологічного режиму малих річок області є природний і антропогенний фактори. Основними природними факторами, які зумовлюють паводки в сільській раді, є:

- складна гідрометеорологічна ситуація (інтенсивні тривалі дощі по всій площі водозбору річкової мережі);

- геологічні та гідрологічні умови, які приводять до формування зсувів, обвалів та селей.

Основні антропогенні фактори, що зумовлюють паводки в сільській раді, є:

- недостатня пропускна здатність річок;
- зарегульованість річкової мережі;
- забудова заплавних земель;
- безсистемна вирубка лісів;
- захаращення русел річок, розорення прибережних захисних смуг.

Забруднення повітряного басейну сільської ради

Основними проблемами забруднення атмосферного повітря сільської ради є:

- застарілі технології та устаткування, на базі яких функціонують підприємства і які вже не в змозі забезпечити дотримання встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- постійно збільшуються обсяги викидів від автотранспорту.

Основними проблемами забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами є:

- використання палива, яке не відповідає сучасних екологічним нормам;
- навантаження автошляхів транзитним транспортом;
- відсутність нейтралізаторів в основній масі автомобілів вітчизняних марок і старих іномарок.

Основні причини понаднормативного забруднення атмосферного повітря сільської ради:

- перехід підприємств на неекологічне паливо (вугілля, мазут), що є джерелом додаткового забруднення атмосферного повітря.

Великі обсяги утворення і накопичення промислових відходів

Великі обсяги накопичення твердих побутових відходів

Відсутність переробки твердих побутових відходів

Забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання набуває для сільської ради все більшої гостроти.

Відсутність ефективної системи поводження з відходами на рівні регіону зумовлює накопичення їх значної кількості у місцях видалення, що призводить до антропогенного навантаження на довкілля, забруднення його основних компонентів: землі, водних ресурсів та атмосферного повітря, погіршення умов проживання населення сільської ради.

Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств

Низький рівень екологічної культури у представників бізнесу та населення

Високий рівень забруднення водних об'єктів сільської ради

Основними факторами, що погіршують стан середньої та малих річок, є:

- скид у річки забруднених зворотних вод через відсутність або неефективну роботу очисних споруд;
- порушення режиму господарської діяльності у межах прибережних захисних смуг і водоохоронних зон.

2.3. SWOT-аналіз екологічної ситуації в сільській раді

Робочою групою з проведення CEO був виконаний SWOT-аналіз екологічної ситуації в Деражненській сільській раді, узагальнені результати якого наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. SWOT-аналіз екологічної ситуації в Деражненській сільській раді

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Зручне географічне розташування відносно, Волинської області. 2. Водні запаси достатні для забезпечення функціонування та розвитку промисловості, сільського господарства, вирощування риби, туристично-рекреаційних потреб. 3. Забезпеченість трудовими ресурсами. 4. Значний туристичний потенціал (пам'ятки історії та культури, природно-заповідні об'єкти, рекреаційно-оздоровчі заклади). 5. Висока духовність населення, низький рівень злочинності. 6. Розвинуте сільське господарство. 7. Сільська рада забезпечена лісовими ресурсами. 8. Наявність документально оформлених земельних ділянок, придатних для реалізації інвестиційних проектів. 9. Забезпечення доступних умов надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам. 10. Один з кращих в Україні показник доступності послуг первинної медичної допомоги для мешканців. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зношені меліоративні системи. 2. Низький рівень впровадження сучасних агротехнологій. Тваринництво та птахівництво малопродуктивні. 3. Недостатній рівень рекреаційно-туристичної інфраструктури (готелі, мотелі, санаторно-курортні заклади, бази відпочинку, пункти прокату інвентарю тощо). 4. Низька якість доріг місцевого значення, зношеність енергетичної інфраструктури. 5. Високий рівень безробіття 6. Низький рівень надання побутових послуг (пральня, ремонт побутової техніки та взуття). 7. Відсутність системи утилізації твердих побутових відходів. 8. Відсутність вуличного освітлення в деяких населених пунктах. 9. Високий рівень забруднення середньої та малих річок. 10. Значний ступінь зносу основних фондів комунальної інфраструктури, сільського господарства, будівельної галузі та їх моральна застарілість. 11. Більшість виробництв орієнтовані лише на місцевий ринок збуту та неконкурентні на глобальному ринку. 12. Комунальна інфраструктура більшості населених пунктів потребує модернізації. 13. Значна тіньова зайнятість. 14. Відтік висококваліфікованих

	<p>трудоу ресурсів.</p> <p>15. Низький рівень розвитку виробничої кооперації суб'єктів малого і середнього бізнесу.</p> <p>16. Недостатньо ефективна діяльність у сфері поводження з відходами, що спричиняє складну екологічну ситуацію.</p>
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Підписання угоди між Україною та ЄС про зону вільної торгівлі стимулюватиме нарощення експортного потенціалу 2. Запровадження ринку землі стимулюватиме розвиток АПК. 3. Світове зростання цін на продовольство стимулюватиме сільгоспвиробників. 4. Залучення грантових коштів на реалізацію проектів регіонального розвитку (напр. Програми ЄС: Транскордонне співробітництво, Східне Партнерство). 5. Зростання популярності сільського, зеленого, культурного, світоглядного туризму серед населення України та Європи. 6. Відродження будівельної галузі після кризи 7. Покращення бізнес-клімату в Україні та області, вдосконалення системи стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. 8. Впровадження сучасних методів виробничої кооперації малих та середніх підприємств. 9. Зростання інвестиційної привабливості України та області, збільшення обсягів інвестицій за рахунок різних джерел фінансування. 10. Зростання світового попиту на продукцію сільського господарства та харчової промисловості. 11. Продовження процесів інтеграції з Європейським Союзом стимулюватиме виробників підвищувати якість продукції та відповідальність за охорону 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Значна „тінізація” малого бізнесу, низький рівень офіційної заробітної плати, велика кількість незареєстрованих працюючих. 2. Високі банківські кредитні ставки. 3. Невизначеність щодо закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію та недостатня державна підтримка сільгоспвиробників. 4. Зниження ділової активності. 5. Підвищення вартості традиційних енергоносіїв 6. Зменшення реальних доходів населення. 7. Низька престижність робітничих професій. 8. Війна на сході країни. 9. Природні катаклізми. 10. Зростання епідемічних захворювань, низький рівень контролю відповідних служб. 11. Призупинення реформи дерегуляції (зокрема щодо спрощення і прискорення дозвільно-погоджувальних процедур). 12. Відсутність оперативного та ефективного реагування органів влади, роботодавців та закладів освіти на відтік кваліфікованих кадрів за кордон, а також студентської молоді на навчання за межі України. 13. Скорочення у найближчі роки частки працездатного населення. 14. Невизначеність щодо ринку земель сільськогосподарського призначення.

<p>довкілля.</p> <p>12. Випереджуючий розвиток високотехнологічних експортоорієнтованих сфер господарської діяльності.</p> <p>13. Підвищення продуктивності праці у господарському комплексі за рахунок широкого впровадження інновацій та креативних індустрій.</p> <p>14. Реалізація проектів розвитку громад за рахунок коштів бюджетів усіх рівнів та міжнародної технічної допомоги.</p> <p>15. Зростання популярності внутрішнього туризму.</p> <p>16. Розвиток відновлювальної енергетики та використання альтернативних видів палива.</p> <p>17. Забезпечення комплексного використання та збереження природно-сировинного потенціалу.</p> <p>18. Системна реалізація реформи децентралізації, зростання бюджетної самостійності громад, проведення ефективної адмінреформи, налагодження муніципального співробітництва.</p>	<p>15. Відсутність ефективної державної підтримки впровадження інновацій та розвитку креативної економіки.</p>
---	--

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

3.1. Аналіз трендів стану довкілля

Атмосферне повітря

Таблиця 2. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами

Адміністративна одиниця	Обсяги викидів всього, т		Щільність викидів, кг/км ²		У розрахунку на душу населення, кг	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7
Костопільський район	579,0	586,5	386,8	391,8	9,0	9,2

Таблиця 3. Динаміка викидів в атмосферне повітря, в тому числі за найпоширенішими речовинами (пил, діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю), тис. т

Адміністративні одиниці	2018 р.							2019 р.							(±) 2019 р. до 2018 р.						
	разом	в т. ч.						разом	в т. ч.						разом	в т. ч.					
		стаціонарні джерела							стаціонарні джерела							стаціонарні джерела					
		в т. ч.							в т. ч.							в т. ч.					
		разом	пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю	пересуєні джерела		разом	пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю	пересуєні джерела		разом	пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю	пересуєні джерела
Костопільський район		0,58	0,165	0,012	0,215	0,131	*		0,59	0,1909	0,0091	0,2423	0,0948	*		+0,01	+0,0269	-0,0029	+0,0273	-0,0362	*

Водокористування

На території Деражненської сільської ради протікає річка Горинь, знаходиться велика кількість ставків та осушувальні системи “Бичаль” і “Деражне-Постійне”. Річки Рівненської області, зокрема, і середня річка Горинь належать до басейну правої притоки Дніпра – р. Прип’ять і живляться в основному за рахунок талих, снігових вод, у меншій мірі – ґрунтових вод та атмосферних опадів.

Основний напрямок течії рік з півдня на північ зумовлений загальним зниженням у цьому напрямку висотних відміток поверхні.

Таблиця 4. Характеристика річки Горинь

Назва	Протяжність території області, км	Кількість населених пунктів вздовж берегової смуги, од.	Кількість гребель (водосховищ), од.	Кількість трубопроводів, що проходять через річку, од.				Кількість напірних каналізаційних колекторів, що перетинають водний об’єкт, од.
				газо -	нафто -	аміако -	продукто -	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Середні річки								
Горинь	386	94	1	3	1	0	1	6

Річка Горинь є головною артерією Рівненщини. Річка належить до басейну р. Прип’ять і є її правою притокою першого порядку. Бере свій початок у Кременецьких горах з джерела у с. Волиця Тернопільської області на висоті 345 м над рівнем моря, протікає територією Рівненської області, а далі – Республіки Білорусь.

Загальна довжина річки становить 659 км, у межах області – 386 км, у межах сільської ради – 22 км. Горинь має понад 15 великих приток, з них в межах області: Случ, Замчисько, Вілія, Устя, Стубелка (Стубазка), Бережанка. В річку скидаються стічні води з комунальних очисних споруд м. Острого, смт Гоща та Оржів, м. Дубровиця, стічні води підприємств ТЗОВ «ОДЕК» Україна, Городищенської виправної колонії, стічні води ПАТ «Рівнеазот» та дренажні води з території відвалу фосфогіпсу ПАТ «Рівнеазот».

Держекоінспекцією Поліського округу спостереження за впливом скидів на стан річки проводились у 4 контрольних пунктах: у пункті нижче скиду з очисних споруд ОКП «Водоканал» м. Острого спостерігались перевищення за БСК5 у 1,4 рази; у пунктах вище і нижче скиду з очисних споруд Оржівського ВУЖКГ спостерігались перевищення за БСК5 у 1,1 та 1,6 рази, фосфатами у 1,2 та 1,2 рази, нітритами у 2,75 та 2,9 рази відповідно.

За даними Регіонального офісу водних ресурсів у Рівненській області річка контролювалась у с. Висоцьк Дубровицького району (прикордонний пункт з Республікою Білорусь), де зафіксовані перевищення за БСК5 у 1,2 рази, нітритами у 1,1 рази, залізом в 3,05 рази.

Рівненським обласним центром з гідрометеорології здійснювались щомісячні спостереження за станом поверхневих вод в 3 пунктах: 8 км вище смт Оржів, 2 км нижче скиду ПАТ «Рівнеазот» та нижче смт Оржів нижче скиду з очисних споруд ТзОВ «ОДЕК» Україна, де зафіксовано перевищення вмісту забруднювальних речовин за показниками БСК5 в 1,6, 1,35 та 1,4 рази, азотом амонійним 1,9, 2,2 та 1,9 рази, хромом шестивалентним у 2,2, 3,2 та 2,3 рази відповідно, лише у пунктах 2 км нижче скиду ПАТ «Рівнеазот» та нижче смт Оржів нижче скиду з очисних споруд ТзОВ «ОДЕК» Україна зафіксовано перевищення за азотом нітритним в 1,5 та 2,2 рази.

РОВОКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» здійснює щомісячні спостереження за станом поверхневих вод в 2 пунктах спостережень – до і після скиду очисних споруд Гощанської ділянки «Рівнеоблводоканал», де зафіксоване перевищення ГДК в за показниками БСК5 в 1,6 та 1,7 рази, залізом загальним 1,6 та 1,7 рази відповідно, низький вміст розчиненого у воді кисню спостерігався протягом року в межах 4,5-5,4 мг/дм³ при нормі 6 мг/дм³.

Результати хіміко-аналітичного контролю якості поверхневих вод наведено в табл. 5.

Таблиця 5. Хіміко-аналітичний контроль якості поверхневих вод

Назва водного об'єкту	Кількість контрольних створів, в яких здійснювались вимірювання, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	з перевищенням ГДК			
1	2	3	4	5	6
р. Горинь	4	2	4	12	1-БСК5, 2-нітрити

Радіоактивне забруднення поверхневих вод в області визначається в основному впливом Рівненської і Хмельницької атомних електростанцій. В області моніторинг радіаційного стану поверхневих вод здійснює:

- Рівненський обласний центр з гідрометеорології;
- Регіональний офіс водних ресурсів у Рівненській області.

Обласним центром з гідрометеорології в зоні дії Рівненської та Хмельницької АЕС відбирались проби поверхневих вод для гамма-спектрометричного аналізу на вміст в них ^{137}Cs . Аналіз радіоактивного забруднення поверхневих вод навколо АЕС надано в табл. 6.

Таблиця 6. Результати аналізу проб води на вміст в них ^{137}Cs , Бк/м³

Об'єкт, орієнтир	I-півріччя	II- півріччя	Середнє	Max	Min
Хмельницька АЕС	23.04.2019	22.08.2019			
1. р. Горинь, с. Полян, вище АЕС	1,84	2,70	2,27	2,70	1,84
2. р. Горинь, с. Вельбівне, нижче АЕС	1,93	2,70	2,32	2,70	1,93

Радіологічною лабораторією Регіонального офісу водних ресурсів у Рівненській області проведено радіологічні аналізи, в т. ч. гама-спектрометричні (на ^{137}Cs) та радіохімічні (на ^{90}Sr) в поверхневих водних об'єктах в прикордонних з Республікою Білорусь пунктах спостережень.

Аналіз забруднення радіонуклідами поверхневих вод в прикордонних пунктах спостережень надано в табл. 7.

Таблиця 7. Результати аналізу проб води на вміст в них ^{137}Cs і ^{90}Sr , нКи/л

№ з/п	Найменування пунктів спостережень	Концентрація ^{137}Cs				Концентрація ^{90}Sr			
		середньорічна		Max за	Min за	середньорічна		Max за	Min за
		2018	2019	2019 р.	2019 р.	2018	2019	2019 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Прикордонні пункти спостережень									
1	р. Горинь, с. Висоцьк	2,0	2,0	2,0	2,0	0,11	0,11	0,13	0,09

У сільській раді забезпечення населення питною водою здійснюється виключно із джерел підземних водоносних горизонтів. Поверхневі водні об'єкти використовуються для організованого відпочинку, купання та заняття спортом.

Протягом 2019 року проводився моніторинг за якістю питної води з децентралізованих джерел водопостачання на вміст нітратів у воді.

У Костопільському районі показник невідповідності за вмістом нітратів становить – 38,9.

Діапазон невідповідності за вмістом нітратів становить у Костопільському районі 55,1-155,9 мг/дм³.

Забір, використання та відведення води у 2019 році у басейні річки Горинь наведено в табл. 8.

Таблиця 8. Забір, використання та відведення води у басейні річки Горинь, млн.м³

Назва водного об'єкту (басейн річки)	Забрано води із природних водних об'єктів - всього	Використано води	Водовідведення у поверхневій водні об'єкти	
			всього	з них забруднених зворотних вод
р. Горинь	49,43	31,13	30,13	1,641
р. Случ (басейн р. Горинь)	6,804	2,278	3,202	0,580
р. Устя (басейн р. Горинь)	13,66	10,23	10,86	0,018
р. Замчисько (басейн р. Горинь)	1,735	1,419	0,959	0,496

Таблиця 9. Використання та відведення води, млн. м³

Адміністративно-територіальна одиниця	Використано води	з неї на:		Відведено зворотних вод у поверхневій водні об'єкти		
		побутово-питні потреби	виробничі потреби	всього	у т.ч. забруднених	з них без очищення
Костопільський	1,679	0,815	0,864	1,563	0,496	-

Таблиця 10. Стан підземних вод

№ з/п	Назва району	Запаси підземних вод		
		Прогнозні ресурси, млн. м ³ /рік	Затверджені запаси, млн. м ³ /рік	% від прогнозних ресурсів
1	2	3	4	5

З метою недопущення можливих транскордонних забруднень басейну річки Прип'ять проводився моніторинг за якісним станом водних об'єктів у прикордонних з республікою Білорусь пунктах спостережень, а саме Регіональним офісом водних ресурсів у області здійснювались спостереження на водних об'єктах Прип'ять, Стир, Горинь, Льва, Ствига.

В поверхневій воді транскордонних водних об'єктів на території області відмічався підвищений вмісту БСК₅, нітритів та заліза загального, значення яких у поверхневій воді перевищували нормативи гранично-допустимих концентрацій (ГДК) для водойм рибогосподарського водокористування:

р. Горинь – БСК₅ 1,2 ГДК, нітриту 1,1 ГДК, залізо загальне 3,05 ГДК.

Результати спостережень Рівненської гідрогеолого-меліоративної експедиції у поверхневій воді транскордонних водних об'єктів (середньорічні значення) наведено в табл. 11.

Таблиця 11. Перевищення вмісту забруднюючих речовин у поверхневій воді транскордонних водних об'єктів (середньорічні значення в ГДК)

Пункт спостережень	Перевищення вмісту забруднюючих речовин, в ГДК		
	БСК ₅	нітриту	залізо загальне
р. Горинь, с. Висоцьк Дубровицького району	1,2	1,1	3,05

Відходи

Забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання набуває все більшої гостроти.

З метою отримання повних та достовірних даних щодо місць та обсягів накопичення непридатних до застосування та заборонених до використання пестицидів, моніторингу ситуації щодо стану їх зберігання, оцінки ризиків для здоров'я людей та навколишнього природного середовища в області у червні 2017 року проведено інвентаризацію місць накопичення заборонених і непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин (далі - ХЗЗР).

Інформація про поводження з непридатними пестицидами наведено в табл. 12.

Таблиця 12. Поводження з непридатними пестицидами

№ з/п	Район	Кількість на початок 2019 р., т	Утворено (виявлено) впродовж року, т	Знешкоджено впродовж року, т	Кількість на кінець 2019 р., т
1	2	3	4	5	6
1	Костопільський	0	0	0	0

Основним способом видалення твердих побутових відходів (далі - ТПВ) на сьогодні в області - є їх захоронення на полігонах і сміттєзвалищах. Складування відходів проводиться за схемою: розрівнювання, ущільнення, ізоляція ґрунтом.

Разом з тим, органи місцевого самоврядування та виконавчої влади визначаються з методами та засобами роздільного збирання компонентів твердих побутових відходів з урахуванням їх морфологічного складу, річного обсягу утворення, потреб у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, наявності підприємств, які можуть переробляти окремі компоненти твердих побутових відходів та інших економічних факторів.

Для забезпечення впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів, придбання відповідного обладнання та впровадження новітніх технологій в сфері поводження з відходами необхідні додаткові джерела та збільшення обсягів фінансування, а також підтримка з боку держави.

Таблиця 13. Інформація про кількість сміттєзвалищ (полігонів) твердих побутових відходів відповідно до обласного реєстру місць видалення відходів станом на 01.01.2020 року

№ з/п	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою регіону	Кількість	Площі під твердими побутовими відходами, га
1	2	3	4
	Полігони		
1	м. Рівне	2	22,89
2	м. Дубно	1	5,0
3	м. Вараш	1	5,27
4	м. Острог	1	5,0
	Сміттєзвалища		
1	Костопільський район	37	55,15

В обласний реєстр місць видалення відходів внесені дані щодо чотирьох сміттєзвалищ на території Деражненської сільської ради.

Здоров'я населення

Неухильне зростання надходжень токсичних речовин в атмосферу насамперед позначається на здоров'ї населення. Оксиди вуглецю, сірки, азоту, вуглеводні, сполуки свинцю, пил, що надходять в атмосферу, здійснюють різний токсичний вплив на організм людини.

Зростання захворюваності відзначається з цілого ряду класів хвороб. У дорослих це інфекційні і паразитарні хвороби, захворювання крові і кровотворних органів, нервової системи й органів почуттів, системи кровообігу, органів травлення, кістково-м'язової системи і сполучної тканини, уроджені аномалії, травми й отруєння.

Забруднення атмосферного повітря призводить до отруєння населення токсичними речовинами, погіршення здоров'я і зниження працездатності, погіршує санітарні умови життя населення. Статистичний аналіз дозволив досить надійно установити залежність між рівнем забруднення повітря і таких захворювань, як захворювання верхніх дихальних шляхів, серцева недостатність, бронхіти, астма, пневмонія, емфізема легень, а також хвороби ока.

Здоров'я населення можна оцінити такими показниками, як середня тривалість життя при народженні або після досягнення певного віку, загальна смертність та смертність дітей до одного року життя, захворюваність і функціональні відхилення, поширеність хвороб.

Природоохоронні території та об'єкти

В межах об'єднаної територіальної громади – Деражненська сільська рада знаходиться Деражненський іхтіологічний заказник місцевого значення, землі Суського ботанічного заказника загальнодержавного значення, державного заповідного урочища (сосново-дубові двоярусні насадження), державного заповідного урочища «Суська дача», розташованих на землях ДП "Клеванське лісове господарство", заказник місцевого значення урочище «Чортове болото».

Згідно Публічної кадастрової карти України у південно-західній частині території Деражненської сільської ради землі, що перебувають у користуванні ДП «Клеванське лісове господарство» належать до Смарагдової мережі.

Смарагдова мережа є мережею територій спеціального інтересу щодо їх збереження, визначених Бернською конвенцією, і представляє аналог мережі Natura 2000, існуючої в Європейському союзі, в країнах, що не є його членами. Основною вимогою до об'єктів Смарагдової мережі є наявність видів, перелічених в Бернській конвенції та резолюціях 4 і 6 Постійного комітету конвенції.

Розроблена регіональна схема екологічної мережі Рівненської області.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

4.1. Аналіз відповідності Схеми визначеним екологічним цілям

В різних системах екологічної оцінки широко використовується такий метод СЕО як цільовий аналіз. Цей метод застосовується для стратегічних ініціатив високого рівня тоді, коли оцінка впливу на довкілля ускладнена внаслідок недостатності інформації про конкретні рішення, які можуть призвести до впливу на довкілля.

Для оцінки відповідності цілей використовувалося п'ятибальна шкала:

4 – цілі Схеми добре узгоджені з національними чи регіональними екологічними цілями.

3 – цілі Схеми та національні чи регіональні екологічні цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені в схемі. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів.

0 – цілі Схеми та національні чи регіональні екологічні цілі нейтральні по відношенню одні до одних.

2 – цілі Схеми та національні чи регіональні екологічні цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей схеми та національних екологічних цілей.

1 – цілі Схеми та національні чи регіональні екологічні цілі принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, сформовані на уточнення цієї цілі Схеми.

4.2. Аналіз відповідності Схеми екологічним цілям, визначеним на національному рівні

Національні екологічні цілі визначені, зокрема, у нормативно-правових актах:

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» № 2818 VI від 21 грудня 2010 року.

2. Розпорядження КМУ від 25 травня 2011 р. № 577-р «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки».
3. Цілі розвитку тисячоліття в Україні (2000-2015 рр.).
4. Загальнодержавна цільова програма «Питна вода України» на 2011-2020 роки.
5. Державна цільова програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки.
6. Державна цільова програма «Ліси України» на 2010-2015 роки.
7. Розпорядження КМУ від 3 січня 2013 р. № 22-р «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки».
8. Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки.

У «Стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 року» визначено 7 пріоритетних національних екологічних цілей. Робоча група з СЕО проаналізувала відповідність операційних цілей «Схеми землеустрою Деражненської сільської ради на період до 2031 року» національним екологічним цілям (табл. 14).

Таблиця 14. Аналіз відповідності цілей Схеми національним екологічним цілям

Національні екологічні цілі	Стратегічні цілі Схеми землеустрою Деражненської сільської ради на період до 2031 року			
	1. Зменшення економічних дисбалансів	2. Розвиток сільських територій	3. Екологічна безпека	4. Розвиток людського капіталу
Ціль 1. Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості	0	3	4	0
Ціль 2. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки	3	4	4	0
Ціль 3. Досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища	3	3	4	3
Ціль 4. Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління	3	3	3	0
Ціль 5. Припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі	0	3	4	0
Ціль 6. Забезпечення екологічно збалансованого природокористування	3	3	4	3
Ціль 7. Удосконалення регіональної екологічної політики	0	3	4	0

Ціль 1 спрямована на встановлення економічного балансу між адміністративно-територіальними одиницями в сільській раді.

Таблиця 15. Відповідність стратегічної цілі 1 «Зменшення економічних дисбалансів» національним екологічним цілям

Національні екологічні цілі	Оцінка	Аналіз відповідності
Ціль 1. Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості	0	Реалізації цілі 1 можуть сприяти проекти з розвитку внутрішнього туризму (зокрема сільського зеленого туризму).
Ціль 2. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки	4	Реалізації цілі 2 можуть сприяти проекти з розвитку інфраструктури периферійних районів, передбачені в Схемі. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 1 та національної екологічної цілі 2 необхідно було б зазначити, що ці проекти мають реалізовуватися на основі повного врахування природоохоронних вимог у процесі відведення земель для розміщення об'єктів промисловості, будівництва, енергетики, транспорту і зв'язку та під час вирішення питань щодо зміни цільового призначення земель.
Ціль 3. Досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища	4	Реалізації цілі 3 можуть сприяти проекти з розвитку інфраструктури периферійних районів за умови посилення державного екологічного контролю за дотриманням законодавства у процесі розміщення, будівництва, експлуатації нових і реконструкції існуючих промислових підприємств та інших об'єктів на підставі оцінки ризику для здоров'я населення.
Ціль 4. Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління	0	Реалізації цілі 4 можуть сприяти проекти з інноваційного розвитку та розвитку внутрішнього туризму (зокрема сільського зеленого туризму). Для більш повного узгодження стратегічної цілі 1 та національної екологічної цілі 4 необхідно було б, щоб ці проекти передбачали впровадження систем екологічного управління та розроблення економічних важелів сприяння розвитку зеленого туризму.
Ціль 6. Забезпечення екологічно збалансованого природокористування	4	Реалізації цілі 6 можуть сприяти проекти з інноваційного розвитку, передбачені в Схемі. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 1 та національної екологічної цілі 6 необхідно було б, щоб ці проекти передбачали технічне переоснащення виробництва на основі енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів.

Ціль 2 принципово узгоджується з національними екологічними цілями 1-7.

Таблиця 16. Відповідність стратегічної цілі 2 «Розвиток сільських територій» національним екологічним цілям

Національні екологічні цілі	Оцінка	Аналіз відповідності
Ціль 1. Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості	4	Реалізації цілі 1 мають сприяти проекти з формування культури виробництва та споживання продукції органічного землеробства.
Ціль 2. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки	4	Реалізації цілі 2 можуть сприяти проекти з покращення забезпечення споживачів водними ресурсами та з підтримки диверсифікації агровиробництва. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 2 та національної екологічної цілі 2 необхідно було б передбачити проекти з консервації деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених сільськогосподарських угідь з подальшим їх залісненням у лісостеповій зоні, а також створення зелених лісових насаджень на землях несільськогосподарського призначення і землях, виділених для заліснення, відновлення та створення нових полезахисних лісових смуг.
Ціль 3. Досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища	3	Реалізації цілі 3 можуть сприяти проекти з покращення забезпечення споживачів водними ресурсами за умов переважного (70 %) забезпечення дотримання санітарно-гігієнічних вимог до якості води, що використовується для потреб питного водопостачання та приготування їжі сільським населенням.
Ціль 4. Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління	3	Реалізації цілі 4 можуть сприяти проекти з підтримки диверсифікації агровиробництва та з підтримки зайнятості сільського населення. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 2 та національної екологічної цілі 4 варто було б передбачити проекти зі створення умов для широкого впровадження екологічно орієнтованих та органічних технологій ведення сільського господарства, а також з розроблення економічних важелів сприяння розвитку сільського зеленого туризму.
Ціль 5. Припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі	3	Ціль 5 Стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 року передбачає «доведення до 2015 року площі національної екомережі до рівня (41 % території країни), необхідного для забезпечення екологічної безпеки країни, запровадження системи природоохоронних заходів збереження біо- та ландшафтного різноманіття і розширення площі

		природно-заповідного фонду до 10 % у 2015 році та до 15 % загальної території країни у 2020 році».
Ціль 6. Забезпечення екологічно збалансованого природокористування	4	Реалізації цілі 6 можуть сприяти проекти з підтримки диверсифікації агровиробництва. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 1 та національної екологічної цілі 6 варто орієнтуватися на одне із завдань цілі 6, яке передбачає збільшення до 2020 року частки земель, що використовуються в органічному сільському господарстві, до 7 %.
Ціль 7. Удосконалення регіональної екологічної політики	3	Реалізації національної екологічної цілі 7 можуть сприяти проекти з розвитку інфраструктури сільських територій. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 1 та національної екологічної цілі 7 необхідно передбачити в Схемі необхідність розроблення місцевих планів дій з охорони довкілля.

Ціль 3 добре узгоджується з національними екологічними цілями.

Таблиця 17. Відповідність стратегічної цілі 3 «Екологічна безпека» національним екологічним цілям

Національні екологічні цілі	Оцінка	Аналіз відповідності
Ціль 4. Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління	3	Реалізації цілі 4 можуть сприяти проекти з підтримки диверсифікації агровиробництва. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 2 та національної екологічної цілі 4 варто було б передбачити проекти зі створення умов для широкого впровадження екологічно орієнтованих та органічних технологій ведення сільського господарства, а також з розроблення економічних важелів сприяння розвитку сільського зеленого туризму.
Ціль 6. Забезпечення екологічно збалансованого природокористування	4	Стратегічна ціль 2 принципово узгоджується з національною екологічною ціллю 6. Так, проекти з підтримки диверсифікації агровиробництва, передбачені в Схемі, можуть сприяти зменшенню показника розораності земель. Для більш повного узгодження стратегічної цілі 2 та національної екологічної цілі 6 варто сконцентруватися на реалізації завдання цілі 6, яке передбачає збільшення до 2020 року частки земель, що використовуються в органічному сільському господарстві, до 7 %.
Ціль 7. Удосконалення регіональної екологічної політики	4	Схема принципово узгоджується з національною екологічною ціллю 7, адже Схема в цілому передбачає перехід від планування соціально-економічного розвитку до планування збалансованого розвитку. З тим, на наступних етапах доцільно тісніше пов'язати

		дані цілі, наприклад, передбачити серед завдань Схеми розроблення місцевих планів дій з охорони довкілля.
--	--	---

Ціль 4 принципово узгоджується з національними екологічними цілями.

Таблиця 18. Відповідність стратегічної цілі 4 «Розвиток людського капіталу» національним екологічним цілям

Національні екологічні цілі	Оцінка	Аналіз відповідності
Ціль 1. Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості	3	Для більш повного узгодження стратегічної цілі 4 та національної екологічної цілі 1 варто було б звернути увагу на необхідність збільшення частки екологічної інформації та соціальної реклами, що регулярно поширюється засобами масової інформації.
Ціль 3. Досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища	3	Для більш повного узгодження стратегічної цілі 4 та національної екологічної цілі 1 варто було б включити до цих проектів питання створення інституційних засад для інформування населення щодо екологічних ризиків.
Ціль 6. Забезпечення екологічно збалансованого природокористування	3	Для більш повного узгодження стратегічної цілі 4 та національної екологічної цілі 6 необхідно було б передбачити проект із запровадження системи економічних і адміністративних механізмів з метою стимулювання виробника до сталого та відновлювального природокористування і охорони довкілля.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

5.1. Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру

Антропогенними чинниками змін в сільській раді є високий рівень розвитку сільськогосподарського освоєння території та частково промисловості.

Схема спрямована на розвиток сільських територій. Підвищення доданої вартості в агросфері та розвиток інфраструктури сільських територій можуть призвести до зростання антропогенного навантаження на довкілля. Разом з тим, сприяння розвитку органічного землеробства та впровадженню інноваційних агротехнологій можуть зменшити антропогенний вплив. Цьому також може сприяти оптимізація землекористування на території сільської ради: реалізація схемою комплексу протиерозійних заходів, меліорація земель.

Значним антропогенним чинником залишається велика кількість накопичених промислових відходів, а також критична ситуація з вивезенням та утилізацією твердих побутових відходів. Передбачені схемою проектні сміттєзвалища мають сприяти зменшенню ваги цього чинника.

Збереженню біологічного та ландшафтного різноманіття має сприяти формування екологічної мережі.

Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на регіональний розвиток, є зміна клімату. На жаль, Схема не передбачає заходів, спрямованих на адаптацію до змін клімату.

На екологічну ситуацію може вплинути демографічний чинник. Відповідно до демографічного прогнозу чисельність населення сільської ради буде зменшуватися, а мешканці сіл й надалі старішатимуть. Також може відбутися суттєве зменшення чисельності наявних працівників, особливо молодих. Тому дуже важливою є ціль, спрямована на розвиток людського капіталу.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків

6.1. Ймовірний екологічний вплив Схеми на складові довкілля

Робоча група з СЕО здійснила оцінку ймовірного впливу Схеми на складові довкілля. Результат наведено в таблиці 19.

Таблиця 19. Оцінка ймовірного впливу на довкілля Схеми землеустрою Деражненської сільської ради на період до 2031 року відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Схеми землеустрою спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?		•	••	
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		•	•••	
3. Погіршення якості атмосферного повітря?		•	••	
4. Появу джерел неприємних запахів?		•	•••	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			•••	
Водні ресурси				
6. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			•	
7. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•••	
8. Забруднення підземних водоносних горизонтів?		•	•••	
Відходи				
9. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?	•	•	••	+
10. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			••• •	
Земельні ресурси				
11. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		•••	•	
12. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			••• •	
13. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?	•	•	•••	+
14. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			•••	
Біорізноманіття та рекреаційні зони				

Чи може реалізація Схеми землеустрою спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
15. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			•••	+
16. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			•••	+
17. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		••	••	
18. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?		•	•••	+
19. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?		•	•••	+
20. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?		•	•••	
21. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?		••	•	+
Населення та інфраструктура				
22. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		•	•••	
23. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?		•	•••	
24. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			••• •	
Екологічне управління та моніторинг				
25. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			••• •	
26. Погіршення екологічного моніторингу?			•••	++
Інше				
27. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		••	••	
28. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•••	+
29. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?		•	••	+
30. Суттєве порушення якості природного середовища?			•••	
31. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			••• •	
32. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			••• •	

На основі оцінок, представлених в таблиці 19, можна зробити такі висновки щодо ймовірного впливу Схеми на довкілля:

Екологічна збалансованість. Схема враховує принцип екологічної збалансованості і в цілому орієнтована на зменшення впливу на довкілля.

Повітря. Однією з екологічних проблем сільської ради є забруднення повітряного басейну викидами промислових та сільськогосподарських підприємств (стаціонарні джерела забруднення). Схема не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів. Тому в результаті реалізації Схеми за рахунок запланованих заходів можна очікувати навіть пом'якшення існуючої ситуації. Разом з тим, може мати місце незначне збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел внаслідок розвитку сільських територій і периферійних районів.

В результаті реалізації Схеми не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Проте, окремі заплановані завдання мають впроваджуватись в умовах додаткового екологічного контролю.

Водні ресурси. Схема не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Натомість схемою було заплановано формування обмежень щодо використання земель в прибережних захисних смугах річок, струмків, водойм, ставків, каналів, створення зон санітарної охорони навколо артсвердловин та водонапірних башт, реконструкцію меліоративних каналів та існуючих гідротехнічних споруд, розчистку русел річок та струмків, будівництво берегоукріплення. Тому має покращитися якість очищення стічних вод і, можливо, якість поверхневих вод.

Розвиток інфраструктури може призвести до збільшення обсягів скидів у поверхневі води у разі неналежного врахування природоохоронних вимог. Також може мати місце вплив на підземні водні горизонти, якщо творення мереж водопостачання та водовідведення відбуватиметься за рахунок підземних вод.

Відходи. Внаслідок реалізації таких цілей Схеми як розвиток сільських територій можна очікувати зростання обсягів утворення як промислових, так і твердих побутових відходів. З метою вирішення даної проблеми Схемою передбачено створення нових сміттєзвалищ.

Земельні ресурси. Внаслідок реалізації Схеми не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Схемою передбачено зміни в структурі

земельного фонду. Проте, вони не мають спричиняти значного негативного впливу на довкілля. Навпаки, Схемою заплановано ряд заходів спрямованих на оптимізацію землекористування: комплекс протиерозійних заходів, консервацію деградованих та малопродуктивних земель, рекультивацію, меліорацію земель.

Вплив на біорізноманіття. В Схемі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду. Натомість передбачається поліпшення стану природоохоронних територій. До негативного впливу на біорізноманіття може призвести реалізація організаційно-господарських заходів, пов'язана зі збільшенням площі земель, що використовуються для сільськогосподарського виробництва. З огляду на високий рівень сільськогосподарського освоєння земель області подальше зростання площі сільськогосподарських угідь може призвести до порушення середовищ існування диких видів тварин. Натомість, Схемою передбачені лісомеліоративні заходи, що призведе до збільшення обсягів лісових насаджень, регулювання використання земель середовищестабілізуючого типу, формування екологічної мережі

Вплив на культурну спадщину. Реалізація Схеми не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини. Завдання Схеми спрямоване на збереження традиційної культури Костопільського району. Ряд заходів Схеми спрямовані на розвиток рекреаційної галузі сільської ради, які не призводитимуть до негативного впливу на довкілля у випадку врахування природоохоронних вимог.

Вплив на населення і інфраструктуру. Схема не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення сільської ради. Виконання завдань схеми спрямованих на розвиток інфраструктури сільських територій може призвести до змін в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення окремих територій. Ймовірною є поява потреби у розширенні інфраструктури комунальної сфери у сільській місцевості, що може призвести до покращення соціальної інфраструктури та комунальних послуг у сільській місцевості.

Екологічне управління, моніторинг та інше. Схема не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної

безпеки, натомість передбачає покращення управління відходами та підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами.

Реалізація Схеми має сприяти створенню системи екологічного контролю та моніторингу ефективності досягнення екологічних цілей. Схема включає звіт про Стратегічну екологічну оцінку Схеми, а процес СЕО передбачає здійснення моніторингу фактичного впливу Схеми на довкілля. Тому якість екологічного моніторингу має зрости внаслідок впровадження Схеми.

Ймовірність того, що реалізація Схеми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Даний розділ був сформований на основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Схеми землеустрою Деражненської сільської ради на період до 2031 року, після тісних консультацій з розробниками Схеми. Розділ відображає як пропозиції Робочої групи до переліку завдань Схеми, так і рекомендації щодо реалізації окремих з них з тим, щоб зменшити можливий вплив на довкілля у майбутньому.

Схема землеустрою Деражненської сільської ради на період до 2031 року від самого початку розроблялась на засадах комплексності та збалансування економічного, екологічного та соціального компонентів розвитку, що значно полегшило процес проведення стратегічної екологічної оцінки.

Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків на довкілля від реалізації Схеми було виявлено ряд операційних цілей, завдання яких потребують серйозної уваги під час їх реалізації, щоб не припустити негативного впливу на довкілля, або які доцільно скоригувати перед тим, як включати до переліку запропонованих Схемою заходів.

Відповідні пропозиції були запропоновані Робочою групою з СЕО та розглянуті розробниками Схеми. А саме: було проведено аналіз та оцінено стан сучасного і перспективного використання та охорони земель у межах території розробки схеми і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель Деражненської сільської ради; визначено території з особливими умовами використання; розділ 6 пояснювальної записки “Планування використання та охорони земель” доповнено заходами з охорони атмосферного повітря, водного басейну; територій природно-заповідного фонду; охорони ґрунтів.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо)

Альтернативи іншого характеру відсутні з огляду на необхідність провадження даної планованої діяльності. Вибір майданчиків будівництва проведено з урахуванням техніко-економічних обґрунтувань, найбільш економного використання земель, а також соціально-економічного розвитку сільської ради.

У разі незатвердження документа державного планування, а саме схеми землеустрою Деражненської сільської ради та відмов від реалізації будівництв об'єктів, що проектується, призведе до неможливості розвитку економіки сільської ради загалом, а також зменшення кількості робочих місць. Цей сценарій може розумітися, як продовження поточних (найчастіше несприятливих) тенденцій щодо стану довкілля. За даним варіантом подальший стабільний розвиток району та, зокрема, Деражненської сільської ради є, очевидно, проблематичним, і ця альтернатива веде до погіршення екологічної ситуації, неефективного використання земельних ресурсів, хаотичної забудови та погіршення ландшафту в цілому.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Схеми. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Схеми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення, від реалізації затвердженого плану або програми. Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію плану або програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що план або програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю і протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Рекомендується вибирати такі методи моніторингу, які доступні і найкращим чином пристосовані для перевірки того, чи відповідає той вплив на довкілля та здоров'я населення, який спостерігається, припущенням і висновкам, зробленим в процесі СЕО. Крім того, важливим критерієм для вибору методів є можливість раннього виявлення непередбаченого негативного впливу від реалізації плану, що дозволить вжити своєчасні заходи щодо виправлення ситуації.

Таблиця 20. Екологічні індикатори, які планується застосувати для моніторингу виконання Схеми

№	Індикатор
Забруднення повітря	
1.	Викиди найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, діоксиди азоту та сірки) в атмосферне повітря
2.	Індекс забруднення атмосфери
Водні ресурси	
3.	Обсяги забору та використання свіжої води
4.	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
5.	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти
6.	Якість води у малих річках, каналах, струмках, водоймах та ставках
Біорізноманіття	
7.	Показник заповідності території
8.	Рівень лісистості території
9.	Кількість видів рослин і тварин на території сільської ради, що підлягають охороні
Земельні ресурси	
10.	Вміст забруднюючих речовин у ґрунті
11.	Площа рекультивованих і відновлених земель
12.	Екологічна стабільність землекористування
Енергетика	
13.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності
14.	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців
Відходи	
15.	Обсяги утворення ТПВ на території сільської ради
16.	Обсяги утворення промислових відходів на території сільської ради
17.	Обсяги утилізованих промислових відходів
18.	Обсяги накопичених промислових відходів
Інші показники	
19.	Кількість садіб зеленого туризму
20.	Частка екологічних навчальних курсів в програмах шкільних та вищих навчальних закладів
21.	Площа рекреаційних зон

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Враховуючи географічне місце розташування Деражненської сільської ради ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються.

12. Список використаних джерел

1. Доповідь про стан навколишнього природного середовища у Рівненській області у 2019 році, 2020 р..
2. Карамушка В.І. Екологічна збалансованість стратегічних ініціатив і проектів (інтегрування довкільних аспектів у стратегічне планування та проектну діяльність): практ. посібник / Віктор Карамушка. – К.: К.І.С., 2012. – 138 с.
3. Національна Стратегія для впровадження СЕО та реалізації вимог СЕО Протоколу СЕК ООН: Україна (травень 2006 р.), 2006. – С. 31. – Режим доступу:
http://www.unecese.org/fileadmin/DAM/env/eia/documents/SEA_CBNA/Ukraine_strategy_uk.pdf
4. Пособие по применению Протокола ЕЭК ООН по стратегической экологической оценке. Заключительная версия (февраль 2011 г.). Организация Объединенных Наций и Региональный Экологический Центр по Центральной и Восточной Европе. – 2011. – 273 с. – Режим доступу:
http://www.unecese.org/fileadmin/DAM/env/eia/sea_manual/documents/SEA_Manual_final_Feb2011_ru.pdf
5. Протокол по стратегической экологической оценке к Конвенции об оценке воздействия на окружающую среду в трансграничном контексте / Организация Объединенных Наций, Европейская Экономическая Комиссия: ЕСЕ/МР.ЕІА/2003/3. – Нью-Йорк и Женева, 2003. – 48 с.
6. Стратегическая экологическая оценка: Ориентированный на практику курс обучения для директивных органов, сотрудников министерств и ведомств, консультантов и представителей НПО: Учебное пособие. – GTZ. – 65 с.
7. Хотулева М. В. Стратегическая экологическая оценка для развития регионального и муниципального планирования: пособие для практиков / [М. В. Хотулева, Е. В. Пивцакова, В. Н. Виниченко и др.]. – М.: Эколайн, 2006. – 61 с.
Цілі розвитку тисячоліття в Україні (2000-2015 рр.).
Черп О. М. Экологическая оценка и экологическая экспертиза / [О. М. Черп, В. Н. Виниченко, М. В. Хотулёва и др.]; [3-е изд.] – М.: Эколайн, 2000. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/804759/>
8. Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2027 року.